

Tugisüsteemide kord

Käesolev kord on koostatud Põhikooli ja gümnaasiumi seaduse alusel (Riigi Teataja, jõust. 01.09.2010, mis on uuendatud 17.04.2021).

Kool lähtub õppe korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest.

Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös.

Tugisüsteemi eesmärk on õpilaste hariduslike erivajaduste väljaselgitamine ja õpilaste arengu toetamine.

1. Tugisüsteem toetab

- õpiraskustega õpilasi
- käitumis- ja tundeeluhäiretega õpilasi
- tervisehäiretega õpilasi
- sotsiaalse mahajäämusega õpilasi
- koolikohustust mittetäitvaid või pikemaajaliselt koolist eemal viibivaid õpilasi
- erineva emakeelega või erineva kultuuritaustaga peredest pärit õpilasi
- andekaid õpilasi

2. Kooli tugispetsialistid ja nende tegevus

2.1 Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija (edaspidi HEVKO) korraldab koolisisest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks ning koordineerib koolivälises võrgustikutöös osalemist. HEVKO toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel, nõustab vanemat ning teeb õpetajale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning ühelt haridustasemelt teisele ülemineku toetamiseks.

HEVKO ülesanded:

Õpilaste erivajaduste varajane märkamine.

Jälgida õpilase individuaalse arengukaardi täitmist klassijuhataja ja aineõpetajate poolt.

HEV õpilasega tegelevate spetsialistide informeerimine, juhtimine, arendamine ja toetamine.

Koostöö ja partnerluse arendamine õpilastega, lastevanematega ja teiste spetsialistidega (õpilaste ja lastevanemate kaasamine otsustustesse koostöös Rajaleidjaga).

Vähemalt korra õppeaastas ja juhul, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppenud, koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju hindamine ning ettepanekute tegemine edasiseks tegevuseks.

Kooliväliste spetsialistide toe ja nõustamise korraldamine.

2.2 Eripedagoogi töö eesmärk on toetada ajutiste ainealaste õpiraskustega ja välja kujunemata õpioskustega õpilast, kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile ja nõustamisele ei suuda täita põhikooli riikliku õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja –harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust. Eripedagoog viib läbi erivajadusega õpilaste individuaal- ja

õpiabirühmatunde, nõustab õpetajaid ja lapsevanemaid haridusliku erivajadusega õpilaste probleemide lahenduste leidmisel.

2.3 Õpiabi õpetaja töö eesmärk on toetada ajutiste ainealaste õpiraskustega ja välja kujunemata õpioskustega põhikooli õpilast, kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile ja nõustamisele ei suuda täita põhikooli riikliku õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja – harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.

2.4 Koolipsühholoogi töö eesmärgiks on õpilaste edasijõudmise toetamine, lapsevanemate nõustamine ja konsulteerimine, koolitöötajate abistamine ja nõustamine laste edasijõudmise kindlustamisel ja organisatsiooni kui terviku parema funktsioneerimise tagamisel. Psühholoog aitab identifitseerida ka erivajadustega õpilasi. Vajadusel teeb psühholoog koostööd teiste eriala spetsialistidega nii koolis kui ka väljaspool.

2.5 Sotsiaalpedagoog tegeleb eelkõige sotsiaalprobleemidega koolis (nt vägivald, koolitõrge, konfliktid õpilaste ja õpetajatega, koolikohustuse mittetäitjatega), rõhuasetus on probleemide ennetamisel. Sotsiaalpedagoog aitab luua lapse ümber võrgustikku last ümbritsevate ametkondade vahel (lastekaitse, sotsiaalhoolekanne ja korrakaitseüsteem). Koostöös klassijuhatajate ja aineõpetajatega selgitatakse välja tuge vajavad lapsed ja pered. Sotsiaalpedagoog nõustab nii õpilasi kui nende vanemaid.

2.6 Kooli tervishoiutöötaja tegevuse eesmärgiks on edendada iga õpilase optimaalset kasvamist ja arenemist, vastavalt tema sünnipärastele eeldustele, kasvukeskkonnale ja geneetilisele omapärale. Kooli tervishoiutöötaja teeb koostööd lastevanemate, koolipsühholoogi, sotsiaalpedagoogi ja kooli tervisenõukogu liikmetega avastamaks lapsi, kes vajavad toetamist ja suunamist ning osaleb kooli tervisenõukogus laste ja koolitöötajate tervist toetavate meetmete rakendamisel.

2.7 Koolis tegutseb Nõutuba, kuhu kuuluvad HEVKO, koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog ja õppealajuhataja. Vastavalt vajadusele, kuid korra vähemalt õppetrimestri jooksul eesmärgiga ilmnenud probleeme kaardistada ning edasisi tegevusi kavandada.

3. Tuge vajava õpilase märkamine ja toetamine

I tasand

Õpilase haridusliku erivajaduse märkamine aineõpetaja/klassijuhataja poolt

HEVKO informeerimine ja kaasamine - Aineõpetaja ja klassijuhataja töö lapse ja lapsevanematega (vestlus, nõustamine, lisajuhendamine tunnis, konsultatsioonid tunnivälisel ajal)

Probleemide võimalike põhjuste väljaselgitamine koostöös lapsevanematega

4. Hariduslike erivajaduste väljaselgitamiseks kasutatakse:

Õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust erinevates tingimustes.

Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse meditsiinilisi, eripedagoogilisi ja psühholoogilisi lisauuringuid.

II tasand

5. Õpilasele, kellel tekib mahajäämus õpitulemuste saavutamisel või takistusi koolikohustuse täitmisel, annab kool üldist tuge, kaasates kooli tugispetsialiste ja vajadusel meditsiinitöötajat

6. Kooli ümarlaua kokkukutsumine erinevate probleemide lahendamiseks.

Kooli ümarlaua kutsub kokku HEVKO.

Kooli ümarlaua koosseis sõltub probleemist.

Õpilane kutsutakse ümarlaua koosolekule alati koos vanema(te)ga või hooldajaga.

7. Õpilase arengut toetavad meetmed kantakse individuaalse arengu jälgimise kaardile

Individuaalse arengu jälgimise kaardi avab kooli stuudiumis HEVKO, seda täidavad klassijuhataja, aineõpetajad, samuti eripedagoog, õpiabiõpetaja ja vajadusel ka teised tugispetsialistid.

Kaardi täitmist kontrollib kooli HEVKO. Täielikult täidetud individuaalsuse arengu jälgimise kaart on kättesaadav õpilase klassijuhatajale, aineõpetajatele ja kooli tugispetsialistidele.

8. Õpiabi osutamine

8.1 Õpetajapoolne lisajuhendamine. Vajadusel juhendab õpetaja õpilast ainetunnis individuaalselt või kokkuleppel õpetajaga tunnivälisel ajal.

8.2 Individuaalse õppekava (edaspidi IÕK) soovitamine, rakendamine. Individuaalne õppekava (edaspidi IÕK) on õpilasele koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks. IÕK võimaldab õpilase õpetamisel teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppemahus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas.

Kool koostab õpilasele individuaalse õppekava juhul, kui:

- 1) õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;
- 2) õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;
- 3) õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;
- 4) kooliväline nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovitusi vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest.

Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada nõustamiskomisjoni soovitusel.

8.3 Õpiabirühma suunamine, õppetöö diferentseerimine

Õpiabirühma võetakse vastu õpilased, kellel on tekkinud mahajäämus õpitulemuste saavutamisel.

Õpiabirühma võetakse vastu ka lihtsustatud õppel olev õpilane, kes õpib klassis, kus õppetöö toimub põhikooli riikliku õppekava järgi.

Õpilane võetakse õpiabirühma aineõpetajate ettepanekul, lapsevanema nõusolekul ja kooli direktori otsusel.

Rühma kuuluvad õpilased selgitatakse välja õppeaasta esimestel nädalatel koostöös aineõpetajate ja klassijuhatajaga. Vajadusel lisatakse õpilasi õpiabirühma juurde ja arvatakse sealt välja ka õppeaasta jooksul.

Õpiabi tunnis arendatakse kognitiivseid oskusi, kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumisi ning kinnistatakse ainealaseid teadmisi.

Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal, milles õpilasel esinevad raskused või pärast õppetunde.

Õpiabi viiakse läbi kas rühmatunnina või individuaalselt.

8.4 Täiendav õppetöö

Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid.

Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse.

Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu. Täiendavale õppetööle jäetakse õpilane õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihinnetest või trimestri lõpus antud sõnalistest hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“.

8.5 Koduõpe on väljaspool kooliruumi korraldatav õpe

Koduõpet rakendatakse lapsevanema taotluse alusel, mille ta esitab kirjalikult direktorile. Taotluses tuleb näidata koduõppele viimise põhjused ja andmed isiku kohta, kes hakkab last õpetama. Koduõpet finantseerib ja korraldab lapsevanem, kes vastutab ka õpitulemuste saavutamise eest. Otsuse vanema taotlusel koduõppe rakendamise kohta teeb kooli õppenõukogu.

Koduõpet tervislikel põhjustel rakendatakse õpilasele, kellel on raske funktsioonihäire, haigus või puue või kelle tervislik seisund võib selle põhjustada ning kelle õppetöö läbiviimiseks erivajadustest tulenevalt puuduvad koolis võimalused ja tingimused. Koduõpet tervislikel põhjustel rakendab kool vanema taotlusel ja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel. Otsuse õpilase tervislikel põhjustel koduõppe rakendamise kohta teeb kooli direktor käskkirjaga.

9. Koolikohustuse mittetäitjate väljaselgitamine ja toetamine

Klassijuhataja kontrollib süstemaatiliselt koolikohustuse täitmist, fikseerib õpilaste puudumised ja põhjuseta puudumistest teavitab koheselt lapsevanemat.

Klassijuhataja selgitab välja puudumiste põhjused. Kui klassijuhatajal on põhjendatud kahtlus, et puudumise põhjendamisel on esitatud ebaõigeid andmeid, on klassijuhatajal ja/või sotsiaalpedagoogil õigus taotleda vanemalt täiendavaid selgitusi.

Kui vanem ei ole kooli õpilase puudumisest teavitanud ning koolil ei õnnestu puudumise põhjust välja selgitada, teavitab klassijuhataja kooli sotsiaalpedagoogi ja HEVKOt.

Sotsiaalpedagoog või HEVKO teavitab hiljemalt järgmisel õppes puudumise päeval sellest õpilase elukohajärgset linna- või vallavalitsust.

Pikemaajaliselt puudunud õpilase toetamiseks loob klassijuhataja toetava keskkonna vajadusel kaasates selleks tugispetsialiste. Vajadusel koostatakse õpilasele IÕK.

10. Käitumisprobleemidega õpilaste toetamine

Kui õpilasel esineb mittesoovitav käitumine, ta ei arvesta üldtunnustatud käitumisnorme ning eirab kooli kodukorda, siis tema käitumise mõjutamiseks kasutatakse järgmisi meetmeid:

Individuaalne vestlus klassijuhatajaga. Vajadusel kaasatakse aineõpetaja, sotsiaalpedagoog, koolipsühholoog, õppealajuhataja, direktor.

Lapsevanema informeerimine õpilase probleemidest.

Vestlus lapsevanema, klassijuhataja, aineõpetaja(te)ga, sotsiaalpedagoogiga, õppealajuhatajaga või direktoriga.

Käitumise tugikava koostamine ja rakendamine. Käitumise tugikava koostab kooli sotsiaalpedagoog kaasates lapsevanemaid.

11. Erineva emakeelega või erineva kultuuritaustaga peredest pärit õpilaste toetamine Eesmärk on lõimida teisest keele- või kultuuriruumist laps võimalikult kiiresti täiel määral tavaõppesse ja pakkuda kõigile Eestisse elama asuvatele lastele kvaliteetset haridust.

Esimesel võimalusel viiakse läbi arenguestlus õpilase, tema vanema või eeskostja ning klassijuhatajaga kaasates vajadusel teisi spetsialiste. Vestluse käigus selgitatakse välja õpilase individuaalsed erivajadused ja arenguvajadused (ülevaade olemasolevatest teadmistest oskustest ja hoiakutest).

Õpilasele koostatakse individuaalne õppekava, milles on toodud riiklikust õppekavast erinevad õpitulemused konkreetse õpilase puhul. Individuaalset õppekava vaadatakse üle vähemalt korra õppeaastas ning seda korrigeeritakse vastavalt vajadusele.

Laps asub üldjuhul õppima eakaaslastega samasse või üks aasta nooremisse klassi. Kohe alguses osaleb laps koos teiste lastega – sõprade leidmiseks, keele kiiremaks õppimiseks – neis tundides, kus keeleoskuse roll ei ole väga suur (kunst, kehaline kasvatus, muusika, käsitöö, tehnoloogia, võõrkeel, matemaatika jms).

Võimaldatakse õpilasele eraldi eesti keele õpet. Eesti keele teise keelena lisaõppe viib individuaalse õppekava alusel läbi eesti keele õpetaja.

Teisest keele- või kultuuriruumist õpilasele leiab klassijuhataja tugiõpilase(-d), kes on abiks uues koolis kohanemisel ja koolirutiini sisseelamisel. Õpilasele tagatakse võimalused aktiivseks suhtluseks eakaaslastega läbi erinevate projektide, aktiivõppe, mängude jne.

Lapsevanemat informeeritakse Eestisse saabumisel koolikohustusest Eestis ja tema vastutusest sellega seoses. Koolieluga tutvumiseks on vanemale abiks infomaterjalid vene ja inglise keeles Innove kodulehelt <https://www.innove.ee/oppevara-ja-metoodikad/muu-kodukeelega-laps/infomaterjalid-lapsevanematele/>

11.1 Abi ja tugi koolile

Koolid saavad vajadusel tuge kiusamisennetuse programmidele - nt KiVa-Kiusamisvaba kool TORE tugiõpilasliikumine.

SA Innove õppekava- ja metoodikakeskus toetab koole, jagades metoodilisi materjale ja nõu näiteks individuaalse õppekava koostamiseks ning sobiliku õppevara valimiseks.

Rajaleidja büroost saab vajadusel spetsiifilisemat nõustamisabi, nt sotsiaalpedagoogi või psühholoogilist nõustamist, eripedagoogi nõustamisteenust.

SA Innove õppekava- ja metoodikakeskus pakub koolidele kohapealset nõustamist ja supervisioone – õpetajatel aidatakse õppemeetodeid rakendada.

12. Andekate õpilaste arengu toetamine

Tunni töö diferentseerimine, lisamaterjalide kasutamine

Õpilase suunamine erinevate tunniväliste tegevuste juurde (teaduskool, huvikoolid, huviringid jne)

Õpilase ettevalmistamine aineolümpiaadideks ja konkurssideks

Õpilaste tunnustamine (kiitus- ja tänukirjad, direktori vastuvõtt, aasta gala)

13. Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis soovitatakse pöörduda õpilasel koos vanematega koolivälise nõustamismeeskonna poole (Hariduse Tugiteenuste Keskus, Rajaleidja büroo, TÜ Kliinikum jm).

III tasand

14. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel rakendatav tugi

14.1 Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab kool õpilasele tõhustatud tuge või erituge, terviseseisundist tulenevat koduõpet,

koolikohustuslikule õpilasele mittestatsionaarset õpet, vähendab ja asendab riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemusi ühes või mitmes aines, soovib lihtsustatud õpet või vabastab õpilase kohustusliku õppeaine õppimisest.

14.2 Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus kantakse hariduse infosüsteemi pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku soovitusel rakendamiseks. Nõusolek esitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

15. Tõhustatud toe ja eritoe rakendamine haridusliku erivajadusega õpilasele

15.1 Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu tervises seisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- 1) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
- 2) pidevat tugispetsialistide teenust ja osaaajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- 3) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
- 4) õpet eriklassis.

15.2 Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelepuudest või liitpuudest vajab:

- 1) puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppet osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
- 2) osaaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

15.3 Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on kooli direktoril ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijal õigus töödelda hariduse infosüsteemi teise kooli või lasteasutuse ja koolivälise nõustamismeeskonna kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale õpilasele rakendatud tõhustatud toe ja eritoe kohta, kuid üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks.

16. Tõhustatud tuge ja erituge saavate õpilaste õppekorraldus

Õpet viiakse läbi kas tavaklassi tingimustes, väikeklassis, individuaalselt või erinevaid vorme kombineerides õpilase individuaalsusest lähtuvalt.

eriklassi klassitüüpuse piirnorm on 6 õpilast.

Õpetamisel kasutatakse erivajaduse spetsiifikast tulenevat struktureeritud õppekorraldust, õppemetoodikat ja jõukohast õppevara ning vajadusel tagatakse õpilasele tugispetsialistide abi. Igale õpilasele koostatakse õppeaasta alguses või hiljemalt 2 nädalat pärast tema eriklassi suunamist individuaalne õppekava (IÕK). IÕK koostamises osalevad klassijuhataja, aineõpetaja, kaasatud tugispetsialistid ja lapsevanem. IÕK koostamist ja vormistamist koordineerib HEVKO. IÕK kinnitatakse direktori käskkirjaga.

16.1 Tõhustatud tuge või erituge saava õpilase toimetuleku ja arengu hindamine

Kord aastas teeb õpilasega tegelevate spetsialistide meeskond (HEVKO, aineõpetaja, klassijuhataja) koostöös lapsevanemaga otsuse meetme jätkamiseks, lõpetamiseks või muutmiseks, mis fikseeritakse IAK vastava õppeaasta kokkuvõttes.

Kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud tähtaja möödumisel ilmneb vajadus jätkata õpet eriklassis, siis esitab vanem koolivälisele nõustamismeeskonnale põhjendatud taotluse tähtaja pikendamiseks.